

Ert datum:
2024-03-20

Datum:
2024-06-20

Er ref:
A2024/00424

Diarienummer:
UHM-2024-0095

Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia:
heidi.bogren@regeringskansliet.se

Arbetslivskriminalitet – Myndighetssamverkan, en gemensam tipsfunktion, lärdomar från Belgien och gränsöver- skridande arbete (SOU 2024:14)

Inledning

Den offentliga upphandlingen idag uppgår till uppskattningsvis 879 miljarder eller cirka 18 procent av Sveriges bruttonationalprodukt (2021). Drygt 1000 upphandlande organisationer annonserade under 2022 över 17 000 upphandlingar.

Upphandlingsmyndigheten har det samlade ansvaret för att utveckla, förvalta och stödja den offentliga upphandlingen upphandling. Upphandlingsmyndigheten ska dessutom 2023–2025 genomföra insatser för att öka upphandlande myndigheters och enheters kunskaper om hur styrningen och organiseringen av inköpsarbetet kan utvecklas, inklusive hur det strategiska inköpsarbetet kan bidra till att motverka arbetslivskriminalitet. Insatserna ska bland annat rikta sig till ledningen hos upphandlande myndigheter och enheter och bygg- och anläggningssektorn ska prioriteras. Uppdraget delredovisades den 31 maj 2024 och ska slutredovisas senast den 20 december 2025. Delredovisningen utgår från en rapport som finns tillgänglig på myndighetens webbplats.¹

¹ <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/globalassets/dokument/publikationer/utveckling-av-det-strategiska-inkopsarbetet-med-fokus-pa-arbetslivskriminalitet-i-upphandling--delredovisning-av-regeringsuppdrag.pdf>

En myndighetsgemensam tipsfunktion

Utredningen bedömer att en myndighetsgemensam tipsfunktion bör kunna komplettera befintliga funktioner för tipslämnande och rapportering av missförhållanden (s. 269). Utredningen bedömer vidare att tipsfunktionen bör vara tillgänglig för en bred krets av användare (s. 280) men bör avse tips om arbetslivskriminalitet inom de samverkande myndigheternas ansvarsområden (s. 281). Utredningen anför vidare att det inte kan uteslutas att det i tipsfunktionen inkommer tips som är avsedda för andra aktörer än de samverkande myndigheter som kan motta tips genom funktionen (s. 285). Tips som rör andra aktörer bör vidarebefordras dit av mottagande myndigheter när det är möjligt.

Upphandlingsmyndigheten konstaterar att utredningen inte närmare övervägt hantering av tips om företag i deras egenskap av leverantörer och underleverantörer till offentlig sektor. Enligt Upphandlingsmyndighetens uppfattning bör det klargöras hur sådana tips ska hanteras – inte minst eftersom offentlig upphandling generellt upplevs som ett utmanande område och då offentliga upphandlingar genomförs av långt över 1000 upphandlande organisationer – inklusive av sådana som inte är myndigheter. Detta understryks av att det kan finnas incitament hos såväl medborgare som konkurrenter och andra aktörer att tipsa funktionen om att företag inte följer avtalsvillkor eller annars missköter sig vid utförandet av offentliga kontrakt. Tipsen kan till exempel gälla att arbetstagare som utför det upphandlande avtalet inte erhåller de villkor i fråga om lön, semester och arbetstid som den upphandlande organisationen har ställt som krav i upphandlingen. Vidare kan även gränsdragningen mellan arbetslivskriminalitet och andra former av brottslighet och överträdelser – såsom välfärdsbrottslighet – behöva klargöras vid införandet av funktionen, så att den inte uppfattas vara en generell tipsfunktion för misstankar om all typ av brottslighet och misskötsamhet. Sammanfattningsvis kan alltså tips som inkommer till den föreslagna funktionen även komma att avse de samverkande myndigheterna eller andra offentliga aktörer i deras egenskap av upphandlande organisationer.

Upphandlingsmyndighetens uppdrag

Utredningen anför att det finns utrymme för fler myndigheter, inklusive Upphandlingsmyndigheten, att bidra i det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet (s. 226).

Upphandlingsmyndigheten tillägger att *Utredningen om en effektivare tillsyn över socialtjänsten* nyligen har konstaterat att många kommuner efterfrågar stöd vid upphandling och avtalsutformning och för att förhindra välfärdsbrott och föreslagit att regeringen ger Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att uppdatera och utveckla tidigare framtaget stöd för vård- och omsorgssektorn.² Upphandlingsmyndigheten

² En mer effektiv tillsyn över socialtjänsten (SOU 2024:25) s. 363.

Ert datum:
2024-03-20

Datum:
2024-06-20

Er ref:
A2024/00424

Diarienummer:
UHM-2024-0095

noterar vidare att flera statliga myndigheter med regeringsuppdrag som anknyter till välfärdsbrottslighet ska inhämta synpunkter från Upphandlingsmyndigheten.³

Upphandlingsmyndigheten instämmer i att myndigheten skulle kunna ges en större roll inom arbetet mot arbetslivskriminalitet och anser att myndigheten med utökat uppdrag och finansiering skulle kunna göra stor nytta för att motverka arbetslivskriminalitet och välfärdsbrottslighet i upphandling. Upphandlingsmyndigheten har därför i sitt budgetunderlag för 2025–2027 framhållit att med ett utökat uppdrag och finansiering kan myndigheten bidra till ökat värdeskapande genom motverkande av arbetslivskriminalitet. Upphandlingsmyndigheten har även i ovan nämnd delredovisning uttalat oss om behovet av stöd och myndighetens uppdrag inom området.

Upphandlingsmyndigheten har inga synpunkter på betänkandet i övrigt.

Generaldirektör Anja Clausin har beslutat i detta ärende. Juristen Henrik Grönberg har varit föredragande.

Anja Clausin

Henrik Grönberg

³ Regeringen (Socialdepartementet), *Uppdrag till Socialstyrelsen att kartlägga och analysera kommuners och regioners arbete mot välfärdsbrottslighet i hälso- och sjukvården*, beslut den 23 november 2023, dnr S2023/03096 (delvis) och *Uppdrag om förstärkt tillsyn mot välfärdsbrottslighet inom omsorgen*, beslut den 11 januari 2024, dnr S2024/00041 (delvis) samt Regeringen (justitiedepartementet), *Uppdrag att studera hur bolag används som brottsverktyg av aktörer i den kriminella miljön*, beslut den 4 april 2024, dnr Ju2024/00843.